

*Zespół Szkół im. Lotników Polskich
w Płocicznie-Tartak*

**Przedmiotowy system oceniania
z muzyki
dla klasy I Gimnazjum**

I. Podstawa prawna do opracowania Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Rozporządzenie MEN z dnia 30.04.2007 (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami) w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.
2. Rozporządzenie MEN z dnia 30. 04. 2013 r. (Dz. U. 2013 poz. 532) w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
3. Wewnątrzszkolny System Oceniania
4. Podstawa Programowa.

II. Szczegółowe cele Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych.
2. Wspieranie rozwoju ucznia przez diagnozowanie jego osiągnięć w odniesieniu do wymagań edukacyjnych przewidzianych w programie nauczania.
3. Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i zachowaniu oraz postępach w tym zakresie.
4. Pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju.
5. Motywowanie ucznia do dalszej, systematycznej pracy i postępów w nauce.
6. Dostarczenie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce i specjalnych uzdolnieniach ucznia.
7. Wykorzystywanie osiągnięć uczniów do planowania pracy dydaktycznej nauczyciela.

III. Formy aktywności uczniów, które podlegają ocenie

1. Ocena powinna odnosić się nie do uzdolnień, ale do osiągnięć ucznia. Każdy w zakresie swoich indywidualnych możliwości dzięki pracy i zaangażowaniu może się rozwijać.
2. Przewycięzanie trudności i aktywna postawa na lekcjach powinny stanowić podstawę do oceny.
3. Aktywność na lekcji: śpiew, gra na instrumentach, ruch z muzyką, formy twórczości,

sluchanie utworów – wrażliwość i umiejętność analizy.

4. Prace pisemne między innymi: kartkówki, sprawdziany, prace klasowe.
5. Odpowiedzi ustne, wiedza o muzyce:
 - 1) zagadnienia teoretyczne – znajomość podstawowych pojęć muzycznych i umiejętność ich stosowania w wypowiedziach o muzyce;
 - 2) wiadomości o kompozytorach;
 - 3) znajomość aparatu wykonawczego muzyki wokalne i instrumentalnej (soliści, zespoły, chóry, orkiestry);
 - 4) opanowanie zagadnień z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej.
6. Prace domowe.
7. Udział w konkursach:
 - 1) dobre wyniki osiągnięte w konkursach muzycznych,
 - 2) udział w szkolnych i pozaszkolnych uroczystościach (przygotowywanie oprawy muzycznej imprez),
 - 3) uczestnictwo w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych,
 - 4) wykonywanie ponadobowiązkowych prac zw. z działalnością muzyczną,
 - 5) przygotowywanie informacji wzbogacających proces lekcyjny.
8. Projekty grupowe.
9. Prace domowe.
10. Udział w konkursach: uczestniczy w szkolnym życiu muzycznym – uroczystościach, konkursach, festiwalach, chórze szkolnym, zespole muzycznym...
11. Projekty grupowe.

IV. Sprawdzanie osiągnięć uczniów

1. Prace klasowe
 - 1) Praca klasowa przeprowadzana jest po zakończeniu działu i jest dla ucznia obowiązkowa;
 - 2) Każda praca klasowa poprzedzona jest zapowiedzią ustną na tydzień przed i udokumentowanym wpisem w dzienniku;
 - 3) Czas trwania pracy klasowej – jedna godzina lekcyjna;
 - 4) Ocenę niedostateczną z pracy klasowej uczeń może poprawić pisemnie w terminie do 14 dni;
 - 5) Każdą pracę klasową można poprawić tylko raz;
 - 6) Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową, jest zobowiązany do napisania jej w terminie do

14 dni od dnia powrotu do szkoły.

2. Sprawdziany

- 1) Sprawdzian obejmuje mniejszą partię materiału niż dział programowy;
- 2) Sprawdzian jest poprzedzony zapowiedzią ustną na dwa dni przed jego przeprowadzeniem;
- 3) Czas trwania sprawdzianu - do 30 minut;

3. Kartkówki

- 1) Kartkówki obejmują bieżące i podstawowe wiadomości z max trzech ostatnich lekcji;
- 2) Czas trwania kartkówek od 10 do 15 minut;
- 3) Kartkówka może być (ale nie musi być) poprzedzona zapowiedzią ustną.

4. Odpowiedzi ustne

- 1) Termin odpowiedzi nie jest podawany do wiadomości ucznia;
- 2) Uczeń ma czas na zastanowienie się, a jego odpowiedź trwa do 15 minut;
- 3) Dodatkowe pytania naprowadzające mogą skutkować obniżeniem oceny;
- 4) Ocenie ustnej podlega:
 - zawartość rzeczowa, czy odpowiedź jest na temat (jasna, konkretna);
 - w jakim stopniu uczeń potrafi posługiwać się językiem związanym z przedmiotem;
 - znajomość poznanych reguł i umiejętność ich stosowania.

5. Prace domowe

- 1) Prace domowe są obowiązkowe, służą utrwaleniu wiedzy i umiejętności ucznia bądź stanowią przygotowanie do nowej lekcji;
- 2) Dla uczniów zdolnych mogą być zadawane dodatkowe zadania nadobowiązkowe o podwyższonym stopniu trudności, które mają wpływ na wystawienie końcoworocznej oceny.

6. Praca w grupach

- 1) Uczniowie mogą otrzymać ocenę za efektywną pracę w grupach lub zespołach;
- 2) Grupa uczniów za wspólnie wykonaną pracę otrzymuje taką samą ocenę;
- 3) W przypadku niezaangażowania się ucznia w pracę grupy, uczeń otrzymuje ocenę adekwatną do jego wkładu.

7. Konkursy przedmiotowe

- 1) Za udział w I etapie konkursu przedmiotowego i lokatę w pierwszej trójce, uczeń otrzymuje ocenę cząstkową – celującą;
- 2) Za zakwalifikowanie się do II etapu konkursu uczeń może otrzymać ocenę cząstkową

celującą;

- 3) Laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim otrzymuje celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.
8. W przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu lub pracy klasowej należy ponownie uzgodnić z klasą termin, przy czym nie obowiązuje jednotygodniowe wyprzedzenie.
9. Sprawdzone, ocenione i opatrzone komentarzem prace pisemne uczniowie otrzymują do wglądu w ciągu dwóch tygodni od daty ich napisania. Termin udostępnienia prac może ulec przesunięciu ze względu na nieobecność nauczyciela, zmianę planu zajęć klasy lub okres ferii szkolnych.
10. Uczeń może przystąpić tylko raz do poprawy/zaliczenia w terminie dwóch tygodni od otrzymania informacji o ustalonej ocenie lub powrotu do szkoły (w szczególnie uzasadnionych przypadkach losowych, wynikających z absencji nauczyciela lub ucznia, termin może ulec zmianie) w dzienniku lekcyjnym obok ustalonej oceny z prac pisemnych wpisuje się ocenę z poprawy, przy czym obie oceny brane są pod uwagę przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej.
11. Brak pracy domowej, brak zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń może być podstawą do ustalenia bieżącej oceny niedostatecznej.
12. Za wykonanie dodatkowych prac nauczyciel może wystawić bieżącą ocenę: celującą, bardzo dobrą lub dobrą, ale nie niższą
13. Uczeń, który podczas prac pisemnych, korzysta ze źródeł nieustalonych przez nauczyciela otrzymuje 0 punktów i traci możliwość poprawy tej pracy.
14. Uczeń ma prawo być nieprzygotowanym do zajęć dwa razy w ciągu semestru:
 - 1) wskutek wypadków losowych;
 - 2) z powodu choroby trwającej dłużej niż 5 dni;
 - 3) po powrocie z sanatorium, szpitala lub uzdrowiska.
15. Używa się umownych symboli, które mają na celu danie szansy na poprawę i uzupełnienie braków lub oznaczają nieobecność na sprawdzianie, kartkówce, pracy klasowej czy nieprzygotowanie do lekcji lub informują o różnorodnej aktywności ucznia:
 - 1) znak „·”, oznacza nieprzygotowanie ucznia do zajęć;
 - 2) znak „-”, oznacza każdy brak uczniowskiego wyposażenia (zeszytów, książek, ćwiczeń, przyborów) oraz prac domowych;
 - 3) trzy minusy są podstawą do wystawienia oceny niedostatecznej;
 - 4) znak „+” oznacza aktywność ucznia na lekcji;

5) trzy plusy są podstawą do wystawienia oceny bardzo dobrej.

16. Kartkówki, prace klasowe, sprawdziany, karty pracy i wszelkie prace, które można ocenić punktowo są oceniane według zasady:

0 % - 35% - ocena niedostateczna

36% - 50% - ocena dopuszczająca

51% - 75% - ocena dostateczna

76% - 90% - ocena dobra

91% - 97% - ocena bardzo dobra

98% - 100% - ocena celująca.

V. Kryteria oceniania

1. **Stopień celujący** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) posiada wiedzę i umiejętności w pełnym zakresie wymagań określonych programem nauczania przedmiotu w danej klasie;
- 2) samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia;
- 3) łączy wiedzę z różnych przedmiotów;
- 4) jego dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł i jest owocem samodzielnych poszukiwań i przemyśleń;
- 5) samodzielnie rozwiązuje konkretne problemy zarówno w czasie lekcji, jak i w pracy pozalekcyjnej;
- 6) biegle wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu nietypowych, złożonych problemów teoretycznych lub angażuje się w projekty naukowe proponowane przez nauczyciela danego przedmiotu;
- 7) (fakultatywnie) bierze aktywny udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i innych;
- 8) kwalifikuje się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia;
- 9) jest aktywny na zajęciach edukacyjnych.

2. **Stopień bardzo dobry** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania obejmujące pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania danej klasy i potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach;
- 2) posiada wiedzę pozwalającą na samodzielne jej wykorzystanie w różnych sytuacjach;

- 3) wykorzystuje różne źródła wiedzy oraz łączy wiedzę z pokrewnych przedmiotów;
 - 4) rozumie treść poleceń do zadań i ćwiczeń, stawia hipotezy, uzasadnia tezy;
 - 5) potrafi wykonać zaplanowane ćwiczenie, umie w oparciu o jego wynik wyciągać wnioski;
 - 6) wykonuje zadania dodatkowe o znacznym stopniu trudności;
 - 7) (fakultatywnie) bierze udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i innych;
 - 8) jest aktywny na zajęciach edukacyjnych.
3. **Stopień dobry** – otrzymuje uczeń, który:
- 1) opanował wymagania obejmujące treści istotne w strukturze przedmiotu;
 - 2) w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, używa terminologii właściwej dla danej dziedziny wiedzy (definicje, fakty, pojęcia);
 - 3) potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji;
 - 4) w oparciu o dane formułuje wnioski, podsumowuje zebrane informacje;
 - 5) inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązać zadania o pewnym stopniu trudności i rozwiązuje niektóre zadania dodatkowe;
 - 6) potrafi wykorzystać wiedzę w sytuacjach typowych;
 - 7) pracuje systematycznie i wykazuje aktywną postawę w czasie zajęć.
4. **Stopień dostateczny** – otrzymuje uczeń, który:
- 1) opanował wymagania podstawowe w zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie;
 - 2) wiedza ucznia jest fragmentaryczna, ale opanował podstawowe fakty i pojęcia pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień;
 - 3) potrafi skorzystać z podstawowych źródeł informacji lub samodzielnie wykonać proste zadania;
 - 4) wyrywkowo stosuje wiedzę w sytuacjach typowych;
 - 5) umie korzystać z wzorów i schematów;
 - 6) próbuje w oparciu o dane sformułować wnioski, podsumować zebrane informacje;
 - 7) w miarę swoich możliwości podejmuje aktywność na zajęciach.
5. **Stopień dopuszczający** – otrzymuje uczeń, który:
- 1) opanował wymagania niezbędne w dalszym uczeniu się danego przedmiotu oraz potrzebne w życiu;
 - 2) ma duże braki w wiedzy, które jednak może uzupełnić w dłuższym okresie czasu;
 - 3) postawa ucznia na zajęciach jest bierna, ale odpowiednio motywowany jest w stanie

wykonywać proste zadania, wymagające podstawowych umiejętności, które umożliwiają edukację na następnym etapie;

4) korzysta z pomocy w nauce oferowanej mu przez szkołę.

6. Stopień niedostateczny – otrzymuje uczeń, który:

1) nie opanował wiedzy niezbędnej w dalszym uczeniu się danego przedmiotu;

2) braki w zakresie podstawowej wiedzy są tak duże, że nie rokują nadziei na ich uzupełnienie i uniemożliwiają kontynuację nauki w klasie programowo wyższej;

3) nie potrafi wykonać prostych poleceń, wymagających zastosowania podstawowych umiejętności określonych programem nauczania danej klasy;

4) swą postawą okazuje niechęć do nauki lub jest bierny pomimo działań wspomagających i zapobiegawczych stosowanych przez nauczyciela, nie korzysta z pomocy w nauce oferowanej przez szkołę.

VI. Sposoby postępowania z uczniami o specyficznych trudnościach w nauce

1. Wobec uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych na podstawie opinii lub orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do możliwości uczniów.
2. W zależności od stwierdzonych dysfunkcji wymagania edukacyjne dopasowane są do możliwości edukacyjnych ucznia na podstawie opinii poradni, zaleceń pedagoga szkolnego oraz obserwacji własnej ucznia.
3. Zakres wymagań każdorazowo jest dostosowywany do możliwości ucznia.
4. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcje zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.
5. Dokument zawierający szczegółowe metody, formy i sposoby pracy z uczniem posiadającym opinię/orzeczenie znajduje się w teczce wychowawcy klasy.

VII. Dokumentowanie osiągnięć uczniów

1. Podstawą dokumentowania osiągnięć ucznia są oceny wpisywane do dziennika, przy czym oceny z prac klasowych, sprawdzianów semestralnych, rocznych wpisywane są kolorem czerwonym.
2. Nauczyciel ma obowiązek przechowywania prac pisemnych przez 1 rok.

3. Prace klasowe są udostępniane rodzicom do wglądu w obecności nauczyciela.
4. Analizę osiągnięć uczniów nauczyciel przeprowadza na lekcji przy wystawianiu ocen semestralnych i końcoworocznych. Analiza ta służyć ma ukierunkowaniu pracy ucznia i jego motywowaniu do dalszej nauki.

VIII. Sposób informowania rodziców i uczniów o postępach i osiągnięciach

1. Informacji o ocenach bieżących i klasyfikacyjnych udziela rodzicom wychowawca klasy, a w uzasadnionych przypadkach inny nauczyciel uczący ucznia.
2. Wychowawca klasy na pierwszym w roku szkolnym zebraniu z rodzicami przedstawia harmonogram zebrań na bieżący rok szkolny oraz informuje rodziców o obowiązku uczestniczenia w w/w zebraniach.
3. Powiadomianie rodziców o osiągnięciach ich dzieci odbywa się poprzez:
 - 1) zebrania ogólne z rodzicami (wywiadówki);
 - 2) konsultacje indywidualne z nauczycielem w czasie zebrań ogólnych;
 - 3) rozmowy indywidualne z rodzicami;
 - 4) wpisanie uwagi do zeszytu ucznia;
 - 5) pisemne poinformowanie o szczególnych osiągnięciach ucznia;
 - 6) listy pochwalne dla rodziców;
 - 7) kontakt listowny lub telefoniczny;
 - 8) pisemne poinformowanie o przewidywanych ocenach niedostatecznych;
 - 9) ustna informacja o poziomie umiejętności i brakach;
 - 10) prezentacja osiągnięć dzieci – apel, gazetka szkolna, strona internetowa;
 - 11) świadectwo szkolne.

IX. Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna

1. Rodzice ucznia (prawni opiekunowie) mają prawo wnioskować w formie pisemnej do nauczyciela o podwyższenie oceny ucznia o jeden stopień z obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych w terminie nie dłuższym niż 7 dni od otrzymania informacji o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.
2. Wniosek składa się w sekretariacie szkoły.
3. Z wnioskiem o podwyższenie oceny mogą wystąpić rodzice (prawni opiekunowie) jeśli uczeń spełnia następujące warunki:
 - 1) ma wysoką frekwencję (co najmniej 90%) na zajęciach szkolnych, w szczególności na zajęciach, z których wnioskuje o podwyższenie oceny; ma usprawiedliwione wszystkie godziny;
 - 2) jest obecny na wszystkich zapowiedzianych formach sprawdzenia wiedzy i umiejętności bądź w przypadku usprawiedliwionej nieobecności zaliczył materiał objęty kontrolą zgodnie z obowiązującym trybem;
 - 3) brał udział i osiągał sukcesy w olimpiadach, konkursach, zawodach lub turniejach z tego przedmiotu, z którego wnioskuje o podwyższenie oceny (dotyczy wnioskowania o ocenę najwyższą);
 - 4) zaistniały inne ważne okoliczności umożliwiające uzyskanie oceny wyższej niż przewidywana przez nauczyciela.
4. Jeżeli uczeń nie spełnia powyższych warunków, wniosek będzie rozpatrzony negatywnie.
5. Wniosek rodziców (prawnych opiekunów) ucznia musi zawierać uzasadnienie. Wnioski bez uzasadnienia nie będą rozpatrywane.
6. We wniosku rodzice (prawni opiekunowie) ucznia określają ocenę, o jaką uczeń się ubiega.
7. W przypadku uznania zasadności wniosku, wnioskujący o podwyższenie oceny rocznej przystępuje do wewnętrznego egzaminu podwyższającego ocenę z materiału określonego przez nauczyciela, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od złożenia wniosku. Egzamin nie może odbyć się później niż na tydzień przed posiedzeniem rady pedagogicznej w sprawie klasyfikacji rocznej.
8. Podczas wewnętrznego egzaminu podwyższającego ocenę obowiązują wymagania

edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, zgodnie z wymaganiami określonymi w podstawie programowej tych zajęć, a także uwzględniają kryteria na poszczególne oceny (od 1 do 6).

9. Pisemny egzamin podwyższający ocenę przeprowadza i ocenia nauczyciel przedmiotu, ustaloną ocenę w wyniku egzaminu potwierdza drugi nauczyciel tego samego lub pokrewnego przedmiotu, a w szczególnych okolicznościach dyrektor szkoły.

10. Protokół przechowuje się w teczce, w dokumentacji wychowawcy.

11. Roczna ocena klasyfikacyjna z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych ustalona w wyniku egzaminu podwyższającego ocenę może być niższa niż przewidywana, jeśli wynik egzaminu podwyższającego ocenę wykaże, że uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej danego przedmiotu. Ocena z egzaminu podwyższającego ocenę jest brana pod uwagę przy wystawianiu oceny rocznej.

X. Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
<ul style="list-style-type: none"> – zna nazwy epok najstarszych w dziejach kultury; – potrafi wysłuchać utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi podać funkcje muzyki pierwotnej i w czasach antycznych, – umie wymienić sytuacje, w jakich muzyka towarzyszyła ludziom w starożytności, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi opowiedzieć o swoich odczuciach po wysłuchaniu utworu, – potrafi wymienić teorie na temat powstania muzyki, 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, z jakich źródeł czerpiemy wiedzę na temat muzyki najstarszych epok, – potrafi wymienić nazwy starożytnych instrumentów i rozpoznać je na ilustracji, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna mitologiczne przykłady związane z muzyką, – potrafi zagrać na flażolecie melodię <i>Pieśni Sejkilosa</i>,
<ul style="list-style-type: none"> – wie jak długo trwało średniowiecze, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wyjaśnić nazwę i podać cechy chorału gregoriańskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna termin: chorał gregoriański, melizmaty, polifonia, misterium, – potrafi odróżnić śpiew wielogłosowy od jednogłosowego, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie wymienić cechy sztuki romańskiej i gotyckiej, – potrafi omówić funkcje muzyki kościelnej w średniowieczu, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie wymienić funkcje misterium średniowiecznego, – wie, w jaki sposób budowano wczesne utwory polifoniczne,
<ul style="list-style-type: none"> – zna nazwy średniowiecznych rycerzy – śpiewaków, 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jaką tematykę poruszano w pieśniach świeckich, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie zagrać na bębenu rytm <i>Prowansalskiej pieśni miłosnej</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wyjaśnić znaczenie kultury rycerskiej dla rozwoju muzyki świeckiej, – umie scharakteryzować ówczesnych wykonawców, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zagrać na flażolecie melodię <i>Prowansalskiej pieśni miłosnej</i>,
<ul style="list-style-type: none"> – zna tytuły najważniejszych 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, przed jaką bitwą 	<ul style="list-style-type: none"> – zna treść i okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> – zna znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – umie zaśpiewać fragment

<p>średniowiecznych zabytków polskiej kultury muzycznej; – wie, jak zachować się podczas słuchania lub wykonywania pieśni <i>Gaude, mater Polonia</i>,</p>	<p>polscy rycerze śpiewali <i>Bogurodnicę</i>; – potrafi zaśpiewać w grupie fragment pieśni <i>Bogurodzica</i>.</p>	<p>powstania pieśni <i>Gaude, mater Polonia</i>,</p>	<p><i>Bogurodzicy</i> dla Polaków oraz jej funkcję w literaturze, – potrafi podać imiona najważniejszych polskich patronów średniowiecznych,</p>	<p>pieśni solo,</p>
<p>– wie, w których krajach najbujniej rozwijała się muzyka wielogłosowa,</p>	<p>– potrafi odróżnić utwór pochodzący ze średniowiecza od utworu renesansowego, – zna ramy czasowe epoki,</p>	<p>– zna terminy: polifonia, motet, technika imitacji, msza, – rozumie budowę kanonu, – umie wskazać charakterystyczne różnice w sztuce obu epok,</p>	<p>– zna nazwiska najwybitniejszych artystów renesansu, – potrafi wyjaśnić znaczenie twórczości kompozytorów niderlandzkich i włoskich dla rozwoju muzyki,</p>	<p>– umie zaśpiewać w kanonie z nauczycielem lub innym uczniem, – umie rozpoznać imitację w słuchanym utworze,</p>
<p>– zna termin: madrygał,</p>	<p>– zna budowę tańca renesansowego,</p>	<p>– potrafi wykonać krok pawany,</p>	<p>– wie, jaką tematykę poruszano w madrygałach,</p>	<p>– umie zagrać na dzwonek <i>Taniec polski</i>,</p>
<p>– rozumie określenie: złoty wiek, – zna nazwiska polskich kompozytorów doby renesansu, – śpiewa w grupie <i>Już się zmierzcha</i>,</p>	<p>– zna termin: mecenas sztuki, – potrafi wymienić władców Polski panujących w epoce renesansu, – zna nazwy instrumentów popularnych w epoce,</p>	<p>– potrafi rozpoznać brzmienie lutni i wskazać podobieństwo do brzmienia współczesnego instrumentu (gitara klasyczna), – potrafi porównać psalm <i>Szczęśliwy, który ludzi upadłych ratuje</i> z pieśnią <i>Modlitwa, gdy dziatki spać idą</i>, – zna termin: tabulatura,</p>	<p>– zna tytuł najsłynniejszej polskiej tabulatury, – zna nazwiska najwybitniejszych polskich poetów i muzyków, – umie wyjaśnić, dlaczego M. Gomółka nazwany został pierwszym narodowym kompozytorem polskim,</p>	<p>– zna nazwiska wybitnych lutników, – potrafi zagrać na dzwonek/ flażolecie <i>Nieście chwałę, mocarze</i>,</p>
<p>- śpiew z tekstu, przy pomocy nauczyciela utrzymany jedynie rytm,</p>	<p>- śpiew z tekstu, przy pomocy nauczyciela utrzymana tonacja i rytm,</p>	<p>- śpiew na pamięć, poprawny z drobnymi pomyłkami, bez pomocy nauczyciela,</p>	<p>- śpiew na pamięć, bezbłędny, bez pomocy nauczyciela,</p>	<p>- śpiew na pamięć, niezwykle twórczy, z własną interpretacją, z własnym</p>

- wykonanie z nut, poprawnie, 1/4 z całości, przy pomocy nauczyciela,	- wykonanie z nut, poprawnie, 1/2 z całości, przy pomocy nauczyciela,	- wykonanie z nut, bezbłędnie, 3/4 z całości, bez pomocy nauczyciela,	- wykonanie z nut, bezbłędnie, w całości, bez pomocy nauczyciela,	akompaniamentem, - wykonanie ćwiczenia na pamięć, niezwykle twórczo, z własną interpretacją, w całości,
– wie, jaką formą jest opera, i w jakim kraju powstały pierwsze dzieła operowe, – umie wymienić elementy składowe opery, – umie zaśpiewać piosenkę <i>Hej, sokoły</i> w grupie,	– zna terminy: concerto grosso, basso continuo, – zna tytuły pierwszych oper, – zna nazwisko C. Monteverdiego, – wie, kto sprowadził operę do Polski,	– zna ramy czasowe muzycznego baroku, – umie wymienić cechy sztuki baroku,	– potrafi określić aparat wykonawczy w słuchanym utworze, – zna nazwiska twórców barokowych oper (C. Monteverdi, H. Purcell, J.F. Haendel),	– potrafi wyjaśnić znaczenie Cameraty florenckiej dla rozwoju muzyki, – umie zaśpiewać piosenkę solo,
– potrafi zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Siedzi sobie zajac pod miedzą</i> , – potrafi wymienić nazwy polskich tańców narodowych,	– zna nazwiska polskich twórców epoki baroku, – zna sytuację Polski czasów baroku, – potrafi wymienić dzieła polskich twórców,	– umie rozpoznać instrumenty w słuchanej <i>Tamburecie</i> , – rozumie pojęcie: polski styl,	– umie zaakompaniować na instrumencie perkusyjnym do piosenki według propozycji własnej lub kolegi,	– potrafi zaakompaniować na tamburynie lub zaimprovizować taniec w parze do <i>Tamburetty</i> ,
– wie, kim był A. Vivaldi i zna tytuł jego dzieła (<i>Cztery pory roku</i>),	– potrafi zanucić w grupie temat <i>Wiosny z Czterech pór roku</i> ,	– zna budowę suity i koncertu barokowego,	– potrafi zanucić solo temat <i>Wiosny z Czterech pór roku</i> ,	– potrafi rozpoznać słuchowo instrumenty i sposób, w jaki pojawiają się w utworze,
– zna podstawowe fakty z życia J.F. Haendla,	– potrafi zaśpiewać motyw <i>Alleluja</i> z oratorium J.F. Haendla, – umie określić aparat wykonawczy w słuchanych utworach,	– zna podstawowe fakty z życia J.F. Haendla, – umie wymienić najwybitniejsze dzieła Haendla,	– rozumie różnice między oratorium i operą,	– umie określić aparat wykonawczy w słuchanych utworach,
– zna podstawowe fakty z życia artysty,	– potrafi słuchowo odróżnić barwę organów od klawesynu,	– potrafi zagrać na dzwonek dźwięki składające się na nazwisko	– potrafi wymienić najwybitniejsze dzieła kompozytora,	– potrafi zaobserwować pojawianie się tematu w <i>Fudze c-moll</i> ,

	– umie rozpoznać ich brzmienie w prezentowanych utworach,	kompozytora,	– rozumie znaczenie twórczości J.S. Bacha dla rozwoju muzyki europejskiej,	
– potrafi wymienić grupy instrumentów, które wchodzi w skład orkiestry symfonicznej, – zna podstawowe fakty z życia J. Haydna,	– rozumie terminy: homofonia, allegro sonatowe, – zna nazwy form o budowie cyklicznej, – wie, co to jest symfonia i zna jej budowę,	– potrafi odróżnić styl barokowy od klasycystycznego w plastyce, architekturze i muzyce, – potrafi omówić budowę formy cyklicznej,	– potrafi wymienić najwybitniejsze dzieła Haydna, – zna rozmieszczenie instrumentów w orkiestrze symfonicznej,	– umie określić aparat wykonawczy i wskazać tematy w słuchanym <i>Eine kleine Nachtmusik</i> ,
– zna podstawowe fakty z życia artysty,	– umie zaśpiewać kanon wraz z grupą kolegów,	– potrafi wymienić najwybitniejsze dzieła Mozarta,	– potrafi określić rodzaje głosów w <i>Duecie Papagena i Papageny</i> , – umie zaśpiewać w kanonie z nauczycielem lub innym uczniem,	– potrafi rozpoznać aparat wykonawczy w serenadzie <i>Eine kleine Nachtmusik</i> ,
– potrafi zaśpiewać <i>Odę do radości w grupie</i> , – zna podstawowe fakty z życia kompozytora,	– umie wymienić tytuły najwybitniejszych dzieł L. Van Beethovena,	– wie, na czym polega forma wariacji i ronda,	– umie zaśpiewać pieśń solo a cappella lub z towarzyszeniem akompaniamentu, – zna podstawowe formy muzyczne klasycyzmu (sonata, symfonia, koncert); – potrafi wymienić części tych utworów,	– potrafi zauważyć zmiany tematu w słuchanych wariacjach na temat pieśni <i>God save the King</i> ,
– umie samodzielnie zaśpiewać hymn państwowy, – zna historię i okoliczności powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> ,	– potrafi wymienić pieśni polskie powstałe w XVIII/XIX wieku, – umie w grupie zaśpiewać jedną z pieśni, – potrafi rozpoznać polskie pieśni po wysłuchaniu	– umie wskazać różnice między oficjalnym tekstem hymnu państwowego a pierwowzorem <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> , – zna nazwiska autorów utworów patriotycznych	– zna tytuły polskich dzieł operowych (<i>Nędza uszczęśliwiona, Krakowiacy i Górale</i>) – zna nazwiska polskich kompozytorów oper (Kamieński, Stefani),	– potrafi określić ewentualne różnice w pojmowaniu patriotyzmu na podstawie tekstu <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> i własnych odczuć, – potrafi podać przykłady wybitnych Polaków epoki,

	fragmentu melodii lub tekstu: <i>Mazurek Dąbrowskiego, Boże, coś Polskę, Warszawianka, Hymn do miłości ojczyzny; Kurdesz,</i>	tego okresu,	– wie, co to jest śpiewogra,	
– zna nazwy polskich tańców narodowych, – potrafi wykonać krok podstawowy poloneza,	– umie rozpoznać rytmy tych tańców; – umie wystukać rytm poloneza,	– potrafi zaśpiewać <i>W żłobie leży</i> , – potrafi wyjaśnić różnicę między tańcem ludowym a narodowym,	– zna przykłady utworów opartych na rytmach polskich tańców narodowych,	– umie wykonać figury poloneza w parze, – umie zagrać <i>W żłobie leży</i> na dowolnym instrumencie,
– potrafi umieścić romantyzm na osi czasu, – rozumie pojęcia: wolny artysta, wirtuoz,	– umie wymienić charakterystyczne dla epoki formy muzyczne: pieśń, poemat symfoniczny, koncert solowy, – wie, jak zbudowany jest fortepian i do jakiej grupy instrumentów należy,	– zna główne cechy romantyzmu, – potrafi wymienić wybitnych przedstawicieli romantyzmu np. poetów, pisarzy, malarzy, – zna nazwiska wirtuozów fortepianu,	– zna tytuły utworów z dawniejszych epok wyrażających treści pozamuzyczne, – potrafi określić rolę fortepianu w słuchanych utworach (instrument solowy, w zespole kameralnym, akompaniujący),	– potrafi podać przykładowe utwory i nazwiska kompozytorów muzyki programowej, – potrafi opowiedzieć treść wybranego utworu programowego,
– zna podstawowe fakty z życia kompozytora, – wie, na jakim grał instrumencie,	– potrafi wymienić, jakie tworzył utwory i na jaki instrument,	– ma wiadomości dotyczące konkursów i festiwali chopinowskich,	– potrafi rozpoznać utwory F. Chopina spośród innych przykładów, – potrafi wyjaśnić znaczenie twórczości F. Chopina dla rozwoju kultury polskiej,	– umie odszukać informacje dotyczące konkursów i festiwali chopinowskich,
– zna podstawowe fakty z życia F. Schuberta,	– umie wymienić rodzaje pieśni: zwrotkowa, ballada, – potrafi zaśpiewać <i>Pieśń żeglarzy</i> w grupie, – zna treść pieśni <i>Król elfów</i> ,	– wie, jaka tematyka interesowała romantyków, – potrafi wymienić najwybitniejszych artystów tej epoki i podać przykłady ich dzieł,	– zna nazwiska twórców i tytuły ich utworów oparte na ludowych baśniach i legendach,	– umie zaśpiewać <i>Pieśń żeglarzy</i> solo,

<ul style="list-style-type: none"> – zna nazwiska najwybitniejszych kompozytorów oper, – wie, jakie elementy składają się na przedstawienie operowe, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna terminy: uwertura, aria, libretto, belcanto, – wie gdzie znajduje się najbliższy gmach opery, – zna tytuły i libretto wybranych dzieł operowych, – rozumie rolę opery jako elementu życia muzycznego i kulturalnego dziewiętnastowiecznej Europy, 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy i gdzie powstały pierwsze operetki i musicale, – zna nazwę charakterystycznego tańca związanego z operetką (kankan), – zna nazwisko „króla walca” i jego najbardziej popularne utwory, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie wyjaśnić różnice między operą, operetką i musicalem, – zna tytuł pierwszej operetki i nazwisko jej autora, – umie wymienić tytuły najbardziej znanych operetek i nazwiska ich autorów, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi podać tytuły najbardziej znanych musicali, – zna nazwiska autorów musicali, – umie wymienić tytuły przedstawień (musicali) zrealizowanych w Polsce,
<ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe fakty z życia kompozytora, – umie podać tytuły oper narodowych, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna tytuły oper narodowych oraz tytuł zbioru pieśni Moniuszki, – wie, czym były dla Polaków te pieśni w czasach zaborów, – umie zaśpiewać pieśń <i>Prząśniczka</i> w grupie, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wyjaśnić zjawisko prądów narodowych w muzyce XIX wieku, biorąc pod uwagę sytuację Polski, – zna treść <i>Halki</i> i <i>Straszego dworu</i>, – zna autorów librett tych oper, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie rozpoznać, z jakiej opery pochodzi wysłuchana aria, – potrafi wyjaśnić, dlaczego Moniuszkę nazywamy ojcem opery narodowej i pieśni artystycznej, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie zaśpiewać pieśń solo,
<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym zajmował się O. Kolberg, – zna tematykę polskich pieśni ludowych, – potrafi wymienić rodzaje pieśni ludowych, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie zaśpiewać w grupie piosenkę ludową; – umie odróżnić artystyczne opracowanie od muzyki ludowej, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie wyjaśnić pojęcie: szkoła narodowa w muzyce, – zna terminy: etnografia, artystyczne opracowanie muzyki ludowej, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie wymienić charakterystyczne cechy polskich pieśni ludowych, – zna najważniejsze szkoły narodowe w muzyce, ich przedstawicieli oraz tytuły ich wybranych dzieł, 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie znaczenie wpływu pierwiastków narodowych na rozwój muzyki europejskiej,
<ul style="list-style-type: none"> – wie, skąd pochodzi nazwa impresjonizm, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wymienić nowe kierunki w muzyce XX wieku tonalnego, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna terminy: impresjonizm, aleatoryzm, dodekafonia, 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, który z kompozytorów zapoczątkował odejście od systemu, – wie na czym polega aleatoryzm i dodekafonia, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna nazwiska wybitnych twórców muzyki XX wieku i tytuły ich dzieł,
<ul style="list-style-type: none"> - śpiew z tekstu, przy pomocy nauczyciela utrzymana 	<ul style="list-style-type: none"> - śpiew z tekstu, przy pomocy nauczyciela utrzymana 	<ul style="list-style-type: none"> - śpiew na pamięć, poprawny z drobnymi pomyłkami, 	<ul style="list-style-type: none"> - śpiew na pamięć, błędny, bez pomocy na- 	<ul style="list-style-type: none"> - śpiew na pamięć, niezwyczajnie twórczy, z własną in-

ny jedynie rytm, - wykonanie z nut, poprawnie, 1/4 z całości, przy pomocy nauczyciela,	tonacja i rytm, - wykonanie z nut, poprawnie, 1/2 z całości, przy pomocy nauczyciela,	bez pomocy nauczyciela, - wykonanie z nut, bezbłędnie, 3/4 z całości, bez pomocy nauczyciela,	uczyciela, - wykonanie z nut, bezbłędnie, w całości, bez pomocy nauczyciela,	terpretacją, z własnym akompaniamentem, - wykonanie ćwiczenia na pamięć, niezwykle twórczo, z własną interpretacją, w całości,
– zna nazwiska wybitnych kompozytorów polskich XX wieku i ich przykładowe dzieła, – zna podstawowe fakty z życia i twórczości K. Szymanowskiego, – wie, do muzyki jakich regionów nawiązywał w swej twórczości Karol Szymanowski,	– zna tytuły utworów poznanych na lekcji i nazwiska ich autorów, – umie wyjaśnić znaczenie twórczości K. Szymanowskiego dla rozwoju kultury polskiej,	– umie wymienić nazwiska kompozytorów polskich działających w początkach XX wieku i przykłady ich dzieł,	– rozumie, jakie znaczenie ma twórczość poznanych kompozytorów dla polskiej kultury,	– wie, jak się nazywa i kiedy odbywa się festiwal muzyki współczesnej,
– rozumie, jaką rolę odegrały pieśni w czasach walki o wolność i niepodległość Polski,	– potrafi powiązać pieśni z wydarzeniami historycznymi, – umie zaśpiewać w grupie pieśń <i>Czerwone maki na Monte Cassino</i> ,	– zna historię powstania poznanych na lekcji pieśni.	– potrafi podać nazwiska osób, które odegrały ważną rolę w historii Polski,	– umie zaśpiewać wybraną pieśń solo,
– umie wyjaśnić, czym jest balet, – umie podać tytuł baletu klasycznego i współczesnego,	– potrafi wyjaśnić rolę choreo grafa w przygotowaniu baletu,	– zna treść poznanych na lekcji baletów, – orientuje się w historii baletu,	– umie wymienić tytuły najwybitniejszych dzieł baletowych i nazwiska kompozytorów,	– zna nazwiska najslawniejszych tancerzy,
– wie, z jakiej tradycji muzycznej wyrósł jazz, – umie rozpoznać muzykę jazzową,	– potrafi wymienić podstawowe instrumenty zespołu jazzowego, – zna nazwiska najwybit-	– umie odnaleźć informacje na temat festiwali jazzowych odbywających się w Polsce,	– zna nazwy stylów jazzu, – zna historię jazzu, – umie wymienić najwybitniejszych	– potrafi zaśpiewać lub zagrać melodię <i>When the saints go marching in</i> ,

	niejszych polskich artystów jazzowych,		muzyków,	
– umie podać przykłady filmów, z których muzyka stała się np. przebojem,	– wie, jakie role pełni muzyka w filmie, – zna nazwiska najwybitniejszych polskich twórców muzyki filmowej,]	– umie zaśpiewać piosenkę <i>Hej, sokoły solo</i> ,	– umie zaśpiewać piosenkę lub muzykować w grupie, – zna tytuły kilku filmów nagrodzonych za muzykę,	– potrafi zagrać na dowolnym instrumencie melodię <i>Amazing Grace</i> ,
– bierze udział w dyskusji,	– wie, co to jest piosenka,	– zna główne nurty piosenki polskiej,	– rozumie znaczenie pojęć: media, teledysk, reklama, efekty specjalne, recenzja,	– potrafi przedstawić zmiany w piosence polskiej od <i>Śpiewników domowych</i> do współczesności, – umie określić charakter, treść i aparat wykonawczy w słuchanych utworach,
– zna termin: poezja śpiewana,	– zna nazwiska poetów i artystów śpiewających poezję,	– umie zaśpiewać piosenkę w grupie,	– potrafi zaśpiewać wybraną piosenkę z własną interpretacją,	– umie wyczuć, jakie środki artystyczne wykorzystywane są przez wykonawców w słuchanych utworach,
– wie, kiedy i gdzie powstał rock, – umie wymienić znane zespoły rockowe,	– potrafi podać przykładowy skład zespołu rockowego, – potrafi wyjaśnić, kim jest idol, – umie podać cechy charakterystyczne piosenki miejskiej,	– umie podać najbardziej znane przykłady muzycznego folkloru miejskiego, – umie zaśpiewać piosenkę w grupie, – umie podać tytuł piosenki uważanej za pierwszą piosenkę rockową,	– potrafi wymienić cechy charakterystyczne muzyki rockowej, – zna historię i odmiany rocka, – zna kierunki i style w muzyce rockowej,	– umie wymienić tytuły najbardziej znanych utworów Cz. Niemena, – potrafi zaśpiewać piosenkę solo, – potrafi uzasadnić dlaczego lubi wybrany gatunek muzyki,

– znane epoki i ich przedstawicieli.	– wymienić poznane epoki i ich przedstawicieli.	– umiejscowić w czasie poznanych twórców i ich dzieła.		– wyjaśnia.
--------------------------------------	---	--	--	-------------